

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **V. L.**, zast. Mgr. Helenou Kohoutovou, advokátkou, se sídlem Za Poříčskou branou 12, Praha 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2004, č. j. 47 Az 436/2003 – 39,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2004, č. j. 47 Az 436/2003 - 39 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 1. 2003, č. j. OAM-3174/VL-14-P11-2001 nebyl žalobci udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen zákona o azylu) a současně bylo rozhodnuto o tom, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozhodnutí správní orgán uvedl, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem žádosti o udělení azylu žadatele bylo porušování lidských práv v jeho vlasti, katolické vyznání, zvýšená radioaktivita v oblasti, kde žil, a nepřijetí na vysokou školu. Správní orgán konstatoval, že obecný nesouhlas s politickým zřízením v Bělorusku nelze za pronásledováním ve smyslu zákona považovat. Konstatoval dále, že jmenovaný neuplatňoval zásadním způsobem politická práva a svobody. V této souvislosti poukazoval na rozsudek Vrchního soudu v Praze č. j. 7 A 754/2000 - 28, kde bylo mj. konstatováno, že pronásledováním není ani masový výskyt tam uvedených jevů za předpokladu, že tu nejde o součást státní politiky, že tedy nejde o jevy státní moci přímo vyvolané, tajně podporované, státními orgány vědomě trpěné či státní moci záměrně nedostatečně potlačované. Ani další důvody uváděné žadatelem neshledal správní orgán za důvody podřaditelné

ustanovení § 12 zákona o azylu. Ve vztahu k udělení azylu podle § 14 zákona o azylu správní orgán uvedl, že v případě žadatele po posouzení jeho osobní situace a poměrů v zemi jeho státní příslušnosti humanitární azyl podle tohoto ustanovení neuděluje. Ve vztahu k existenci překážek vycestování podle § 28 a § 91 zákona o azylu správní orgán uvedl, že při hodnocení vycházel ze stejných informací jako při posuzování, zda jmenovaný splňuje zákonem stanovené důvody pro udělení azylu. Posoudil obavu jmenovaného z možného uvěznění za to, že v České republice požádal o udělení azylu. Poukázal v této souvislosti na informaci MZV ČR, č. j. 114662/2000-LP, podle které nelze v případě návratu neúspěšného emigranta obecně očekávat postih. Podle názoru správního orgánu tato zpráva zcela vylučuje jakýkoliv postih neúspěšného žadatele ze strany státních orgánů. Obavy jmenovaného jsou tedy neopodstatněné. Konstatoval dále, že jmenovanému nehrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu a Bělorusko nežádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti. Jmenovaný není ani ohrožen válečným konfliktem, neboť správnímu orgánu je známo, že v jeho vlasti žádný takový konflikt neprobíhá. Ani toto není v rozporu s mezinárodními závazky ČR. Po posouzení překážek vycestování s uvedenými informacemi o zemi původu stěžovatele dospěl správní orgán k závěru, že stěžovatel nenáleží k osobám ohroženým skutečnostmi, zakládajícími překážky vycestování ve smyslu § 91 výše uvedeného zákona a jejich existenci tedy v jeho případě neshledal.

V podané žalobě se žalobce domáhal zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Žalovanému vytýkal porušení ustanovení § 3 odst. 3, § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení. Konkrétně vytýkal, že žalovaný vycházel při rozhodování z informací o situaci v zemi původu v roce 2001, které se však nevyjadřovaly k situaci v roce 2003. Rovněž informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky, č. j. 114662/2000, ze které žalovaný vycházel při posuzování existence překážek vycestování, byla v době rozhodování již tři roky stará a navíc její obsah není jednoznačný a nelze z ní vyvodit závěr, že v případě návratu do vlasti nehrozí žalobci žádné nebezpečí ze strany státních orgánů. Dovolával se dále toho, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, neboť při demonstraci v Minsku byl zatčen policií a několik hodin zadržován na policejní stanici a policie při jejich zadržení na všechny účastníky pohlížela jako na odpůrce režimu. Tato událost žalobce přesvědčila, že běloruský režim netoleruje žádné projevy odporu. Dále namítal, že kvůli svému náboženskému vyznání byl diskriminován a středem posměchu. S další formou diskriminace se setkal při skládání přijímacích zkoušek na vysokou školu, kdy byl vyzván, aby zaplatil členu komise za to, že vůbec bude k přijímacím zkouškám připuštěn. Poukazoval rovněž na ohrožení zdraví v oblasti, kde bydlel. Žalovaný podle jeho názoru porušil též ustanovení § 91 zákona o azylu, neboť v jeho zemi panují takové poměry, které mu nedovolují vrátit se zpět.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 29. 6. 2004, č. j. 47 Az 436/2003 – 39 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu správního spisu. V odůvodnění rozsudku zcela přejal závěry učiněné v odůvodnění napadeného rozhodnutí správního orgánu. I soud citoval výše uvedený rozsudek Vrchního soudu v Praze a dále zdůraznil, že azyl jako právní institut není a nikdy nebyl univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před tíživou politickou situací či před bezprávím, třeba i surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem přesně vymezeny, jsou poměrně úzké a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv tak, jak jsou v různých listinách a chartách tato práva uznávána. Krajský soud dospěl tedy shodně se žalovaným k závěru, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14

zákona o azylu. Ve vztahu k posouzení překážek vycestování soud konstatoval, že žalovaný postupoval v souladu se zákonem, když v případě žalobce neshledal existenci překážek vycestování, neboť z informací získaných v průběhu správního řízení a dále z informace společnosti Člověk v tísni ze dne 31. 1. 2002 a informace MZV ČR ze dne 18. 5. 2004, které žalovaný předložil soudu v azylové věci otce žalobce, vedené pod sp. zn. 46 Az 433/2003, nelze učinit závěr, že by žalobce náležel k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Stejně jako správní orgán také soud existenci těchto v zákoně taxativně vyjmenovaných překážek vycestování u žalobce nezjistil. K námitce žalobce pak ještě uvedl, že žalovaný při posuzování žádosti žalobce o udělení azylu vycházel i ze zprávy o dodržování lidských práv v Bělorusku za rok 2001, když zpráva o dodržování lidských práv za rok 2002 ze dne 31. 3. 2003 nebyla v době rozhodování žalovaného, tj. 30. 1. 2003, ještě k dispozici. Soud poté dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem a žalobu proto podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalobce (dále též jen stěžovatel) a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Konkrétně namítal, že vzhledem k povaze věci o dané žalobě nebylo možno rozhodnout na základě učiněných důkazů. Chyběly důkazy, které by svědčily o tom, že v případě návratu nehrozí žalobci postih, tedy existence překážek vycestování. Také důkazy k existenci odůvodněného strachu z pronásledování z důvodu zastávání politických názorů nejsou dostatečné. Stěžovatel poukazoval na to, že policie na něj nahlížela jako na odpůrce režimu, k čemuž však soud nepřihlížel. Nebylo také vyvráceno, že katolické vyznání mu nepůsobí nesnáze. Stěžovatel dále obsáhle namítal nesprávnost rozhodnutí správního orgánu ve vztahu k rozhodnutí o možnosti udělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Podle názoru stěžovatele nebyly dostatečně zajištěny důkazy, které by prokázaly, že neexistuje možnost pro zvažování udělení tohoto typu azylu s ohledem na to, že jeho bydliště se nacházelo na území zamořeném radiací. Tento důvod správní orgán neshledal, avšak nedoložil tvrzení žádnými důkazy. Výrok soudu ve vztahu k tomuto výroku rozhodnutí byl v rozporu s ustanovením § 78 odst. 1 s. ř. s., když správní orgán překročil meze správního uvážení. V této souvislosti poukázal stěžovatel a částečně také citoval z rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice, sp. zn. 52 Az 46/2003. Uvedl dále, že v rozhodnutí správního orgánu je posouzení žádosti o azyl z důvodů uvedených v ustanovení § 14 zákona o azylu věnován pouze jeden stručný, obvykle užívaný odstavec. V této souvislosti poukázal na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 22. 5. 2003, č. j. 47 Az 114/2003 – 42. Dovozoval, že správní orgán se žádostí v kontextu ustanovení § 14 zákona o azylu vůbec nezabýval, což soudem nebylo vytknuto, ač podle ustanovení § 78 s. ř. s. vytknuto být mělo. Dodal, že z toho, že špatná ekologická situace dopadá na značnou část obyvatelstva Běloruska bez rozdílu, nelze dovodit, že v daném konkrétním případě by neměl být azyl z humanitárních důvodů zvažován. Závěry, které správní orgán v tomto ohledu přijal, nemají v obsahu spisového materiálu oporu [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] a soud měl postupovat podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a rozhodnutí pro vady řízení zrušit. Ve vztahu k důvodu uvedenému v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. namítal stěžovatel nedostatečnost podkladů pro rozhodnutí o udělení či neudělení azylu, nedostatečnost podkladů pro správní uvážení ve věci azylu z humanitárních důvodů a nedostatečnost podkladů pro rozhodnutí ve věci existence překážek vycestování. Zdůrazňoval, že k vyvrácení stěžovatelem uváděných informací nedisponoval správní orgán dostatečným množstvím důkazů, nezhodnotil žadatelem poskytnuté důkazy a nevyhledal důkazy k jejich vyvrácení. Důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. spatřoval v tom, že soud měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Pokud tak neučinil, šlo o podstatnou vadu řízení, v jejímž důsledku je samo rozhodnutí

v rozporu se zákonem. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V podání ze dne 18. 8. 2004 žádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domníval, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek krajského soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Dále se vyjadřoval k námitce stěžovatele ve vztahu k ustanovení § 14 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek ve smyslu § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že se stěžovatel dovolává důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost, d) nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu dne 8. 4. 2001, v níž uvedl, že svoji vlast opustil v březnu 2001 a odešel se svojí matkou. Je běloruské národnosti, katolického vyznání, není a nebyl členem žádné politické strany. Ve vlastnoručně psaném prohlášení uvedl politické důvody (nepřítomnost demokracie, potlačování lidských práv), ohrožení zdraví (území zamořené radiací) a náboženské vyznání (katolík). V pohovoru ze dne 18. 10. 2001 uvedl, že svoji vlast opustil z důvodu nesouhlasu s politikou prezidenta, který zavedl diktátorský režim podobný Stalinovu. Tyto skutečnosti slyšel jmenovaný od lidí z opozice, se kterými se stýkal. Nesouhlasil s tím, že v zemi není demokracie, není svoboda slova, lidé se bojí v důsledku vyjadřování svých názorů. Dále uvedl, že se náhodně účastnil v Minsku meetingu, který rozehnali příslušníci OMONU. Byl asi tři hodiny zadržen. Na meeting se dostal náhodou a domníval se, že se týkal zmizení lidí. Na policii potom sepsali nějaké papíry, které odmítl podepsat. Poté byl zbit a propuštěn. Byl varován, že pokud se to bude opakovat, bude to horší. Nikde si nestěžoval a nesvěřil se ani rodičům, protože je nechtěl zneklidňovat. Dále sdělil, že mu nadávali, že je katolík. Potvrdil dále, že rodina žila v oblasti se zvýšenou radioaktivitou způsobenou havárií v Černobylské elektrárně. Jeho rodiče se pokusili přestěhovat, ale nebylo jim to umožněno. Dále uvedl, že studoval střední všeobecnou školu a chtěl jít studovat vysokou školu telekomunikační. Ve škole mu naznačili, že přijetí nebude zadarmo. Nakonec jej nepřijali ze zdravotních důvodů. Jmenovaný je astmatik a podle jeho vyjádření nemá jeho onemocnění na studium vliv. Na postup učitelů si nestěžoval, protože o úplatek si řekli neoficiálně. V případě návratu do vlasti se obává uvěznění za to, že v České republice požádal o azyl.

Nejvyšší správní soud v posuzované věci uvádí, že je nespornou povinností žalovaného získat maximum možných informací, které se vztahují ke stěžovatelově situaci, a na základě shromážděných podkladů rozhodnout, zda účastníku řízení bude azyl udělen či nikoliv, či zda se na něj vztahují překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Při posuzování individuálních případů je přitom třeba vycházet z toho, jaká je v zemi původu úroveň ochrany lidských práv. Je-li zřejmé, že daný stát má funkční mechanismus ochrany lidských práv, pak na žadatele přechází důkazní břemeno při prokazování toho, zda byl pronásledován z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a případně, že mu svědčí překážky vycestování ve smyslu § 91 tohoto zákona. Obdobně zdejší soud judikoval i ve svém rozsudku ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 – 89, když konstatoval, že „v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi“. Za této situace je nutné zohlednit i charakter země původu žadatele o azyl, způsob výkonu státní moci v ní, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mají vliv na naplnění důvodu pro udělení azylu. Je-li např. o zemi původu žadatele známo, že stav dodržování lidských práv je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizením osob, častému používání mučení atd., pak tyto skutečnosti musí správní orgán zohlednit v situaci důkazní nouze, a to ve prospěch žadatele o azyl. Naopak, je-li země původu žadatele o azyl právním státem s demokratickým režimem, je na žadateli o azyl, aby věrohodně doložil, že je skutečně pronásledován, nebo že mu svědčí institut překážek vycestování.

Vzhledem k tomu, že v posuzovaném případě ze zpráv o dodržování lidských práv v Bělorusku za rok 2001 a 2002 (zprávu za rok 2002 sice správní orgán k dispozici nemohl mít, avšak její obsah je prakticky totožný se zprávou o dodržování lidských práv v Bělorusku za rok 2001) je zřejmé, že dodržování lidských práv ze strany státu nadále vykazovalo značné nedostatky a ještě se v několika oblastech zhoršilo, nelze dovodit, že Bělorusko mělo (a má) natolik funkční mechanismus ochrany lidských práv, že by stěžovatel musel prokazovat svá tvrzení o pronásledování a existenci překážek vycestování.

Podle zprávy o dodržování lidských práv za rok 2001 v Bělorusku vydané Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci MZV USA ze dne 4. 3. 2002, dodržování lidských práv ze strany režimu nadále vykazovalo značné nedostatky, a ještě se v několika oblastech zhoršilo. Státní orgány nadále přísně omezovaly právo občanů na změnu vlády. V období před zářijovými prezidentskými volbami se představitelé režimu dopustili rozsáhlého porušování lidských práv a občanských práv včetně fyzického napadání oponentů, manipulace vysílání režimem ovládaných masmédií, zastrašování pozorovatelů během voleb a zmanipulování procesu sčítání hlasů. Státní úřady se příliš nesnažily objasnit zmizení známých členů opozice, ke kterým došlo v dřívějších letech, a během roku bagatelizovali důvěryhodné zprávy o tom, že do těchto případů jsou zapleteni představitelé režimu. Příslušníci bezpečnostních složek se nadále dopouštěli fyzického násilí na členech politické opozice, na zadržovaných a dalších osobách. V průběhu roku byly hlášeny vážné případy šikany v armádě. Podmínky ve věznicích zůstaly špatné. Docházelo k nezákonnému zatýkání a zadržování občanů bezpečnostními složkami a rapidně se zvýšil počet očividně politicky motivovaných zatčení. Celá řada těchto osob však byla záhy propuštěna. Státní bezpečnost porušovala práva občanů na soukromí a bedlivě sledovala činnost opozičních politiků a dalších skupin obyvatel. Nadále byla přísně potlačována svoboda projevu a tisku a státní úřady nerespektovaly svobodu pokojného shromažďování a spolčování. Režim v průběhu roku prosadil několik nových dekretů, které ještě více omezily tyto svobody. Úřady nadále omezovaly náboženskou svobodu, přičemž ruskou pravoslavnou církev zvýhodňovaly na úkor římskokatolické církve, protestantských církví, řeckokatolické církve a pravoslavné

autokefální církve. Režim omezoval svobodu pohybu. Členové bezpečnostních složek státu bedlivě sledovali činnost organizací na ochranu lidských práv a v této činnosti jim bránili. Velkým problémem zůstalo domácí násilí i diskriminace žen, nadále se rovněž projevoval antisemitismus. Úřady nepřestaly závažně omezovat práva pracujících na sdružování, organizaci a kolektivní vyjednávání. Po prezidentských volbách obdrželi zaměstnavatelé nařízení, aby nestrhávali zaměstnancům z platu odborové příspěvky, čímž úřady chtěly připravit odbory o finanční zdroje. Mezinárodní organizace práce oficiálně dala najevo svůj nesouhlas s těmito případy porušování lidských práv. Vyskytly se zprávy o nucené práci. Nadále docházelo k obchodování se ženami a dívkami. Soudnictví není nezávislé.

V posuzované věci je třeba konstatovat, že stěžovatel od počátku azylového řízení uváděl, že Bělorusko opustil, protože nesouhlasil s politickým zřízením a také proto, že se náhodně zúčastnil demonstrace. Dále poukazoval na špatné životní prostředí a na náboženské problémy. Nejvyšší správní soud však v této souvislosti poukazuje na názor vyslovený v rozsudku Vrchního soudu v Praze vedeného pod sp. zn. 6 A 510/93, podle něhož, tvrdí-li žadatel, že emigroval pro odůvodněný strach z pronásledování pro své politické přesvědčení, je přinejmenším zapotřebí, aby byl schopen doložit, že vůbec nějaké politické přesvědčení má, že je schopen je formulovat a prezentovat a stává se proto ve své domovské zemi vládním úřadům nebo jiným vlivným místům nepohodlným, je proto pronásledován a nebo lze takové pronásledování důvodně očekávat a to – byť spíše výjimečně – i v případě, že dosud své politické přesvědčení v domovské zemi neprojevil. Tato tvrzení by měl dokládat skutečnostmi co možná ověřitelnými.

Podle názoru Nejvyšší správní soud nebyly výše uvedené podmínky v případě stěžovatele splněny. Stěžovatel není a nebyl členem žádné politické strany a nelze dovodit, že nesouhlas s politických zřízením lze považovat za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Stejně tak incident spojený s účastí na meetingu, kde se stěžovatel ocitl náhodně, nelze spojovat s uplatňováním politických práv a svobod. Problémy spojené s náboženským vyznáním stěžovatel popsal jako situace, kdy mu „nadávali, že je katolík“, což ovšem zřejmě nelze vyložit jako odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství. Pokud jde o ekologickou katastrofu v Černobylu, poukazuje Nejvyšší správní soud na rozsudek NSS ve věci sp. zn. 5 Azs 38/2003, podle něhož ekologická katastrofa nepředstavuje důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že v době, kdy stěžovatel Bělorusko opouštěl, nebyl jeho život nebo svoboda bezprostředně ohrožena ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o azylu, a závěr správního orgánu a následně i soudu o tom, že v posuzované věci nebyly dány důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu považuje za správný.

Jinak je tomu podle názoru Nejvyššího správního soudu v případě výroku o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud považuje námitky stěžovatele uvedené v kasační stížnosti a jeho odkaz na rozsudky Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice, ve věci sp. zn. 52 Az 46/2003 a Krajského soudu v Praze ve věci sp. zn. 47 Az 114/2003 za důvodné. Žalovaný v napadeném rozhodnutí ohledně tohoto typu azylu, tedy humanitárního azylu, uvedl, že v případě žadatele po posouzení jeho osobní situace a poměrů v zemi jeho státní příslušnosti, humanitární azyl ve smyslu § 14 výše uvedeného zákona neuděluje. Ačkoliv je nepochybné, že udělení azylu je na volní úvaze příslušného správního orgánu, musí být zřejmé, o co se jeho úvahy opíraly, z jakých podkladů při své úvaze vycházel a k jakým závěrům dospěl, aby bylo možno přezkoumat, zda daný správní orgán nevybočil z obecných mezí daných základními principy platného právního řádu či z hlediska procesních předpisů. V posuzované věci Nejvyšší správní soud shledal porušení

zásad týkajících se mezí volnosti správního uvážení, když z odůvodnění rozhodnutí není patrno, z jakých osobních poměrů žadatele žalovaný vycházel, ani není zřejmé, zda přihlížel k tomu, že o azyl v ČR žádá celá rodina žadatele, a není ani patrno, z jakých konkrétních skutečností týkajících se situace v Bělorusku žalovaný vycházel pro úvahu o tom, že žadateli tento typ azylu neudělí. Postup žalovaného správního orgánu nelze přezkoumat a nelze zaujmout názor ve smyslu § 78 odst. 1 s. ř. s. věty druhé, podle níž soud pro nezákonnost zruší napadené rozhodnutí i tehdy, zjistí-li, že správní orgán překročil zákonem stanovené meze správního uvážení, nebo je zneužil.

Pokud jde o výrok o tom, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, je v napadeném rozhodnutí odůvodněn především poukazem na informaci MZV ČR č. j. 114662/2000-LP. Podle názoru správního orgánu nelze z této informace dovodit, že v případě návratu neúspěšného azylanta lze obecně očekávat postih. Správní orgán dokonce uvádí, že tato zpráva zcela vylučuje jakýkoliv postih neúspěšného žadatele ze strany státních orgánů. Tento závěr správního orgánu však není zcela objektivní. Podle citované informace „Při návratu neúspěšného emigranta žádajícího o azyl nelze obecně očekávat postih, spíše se o něj nikdo nebude starat, nikdo mu nevyjde vstříc, a bude ponechán tvrdému osudu. Někdy ale naopak může dojít ke zneužití této skutečnosti současnou mocí ke své propagandě – v individuálním případě pro neúspěšného žadatele o azyl mohou být naopak vytvořeny preferenční podmínky. Normálně se asi po návratu dostane neúspěšnému žadateli o azyl obvyklé přijetí v závislosti na jeho chování, většinou ale bude mít psychický i materiální problém se znovu vrátit do místního prostředí – chudoby, problémy místního politického a právního prostředí. Azylanti často prodali byt a nemají kde bydlet a všichni samozřejmě narazí na nesmírné byrokratické překážky, počínaje problémem s přihlášením k trvalému pobytu a na schválnosti byrokratických úředníků – ale to není otázka postihu, ale místního systému a jeho možnosti zlovůle. S tím se setká neúspěšný žadatel o azyl stejně jako Bělorus, který u nás několik let pracoval, byl tam i s rodinou a doufal, že se nikdy nebude muset vrátit a najednou je zpět v běloruské realitě. Jejich návrat do společnosti bude složitý i v tom, že je společnost obecně bude přijímat zpět velmi těžko a s posměchem. Nedá se jednoznačně potvrdit, že neúspěšný žadatel o azyl, který se vrátí, bude mít výrazně jiné podmínky začlenění do společnosti než „gastarbeiter“ po svém návratu. V každém případě to ale bude mít velmi těžké. U význačných politických exponentů nebo u těch potencionálních žadatelů o azyl, kteří předem všude úmyslně rozhlašovali, že budou emigrovat z politických důvodů, je to pravděpodobné – ale to je zase často jejich spekulace a forma vydírání země, kam se rozhodli odejít“.

Z takové informace však nelze zcela jednoznačně uzavřít, že v případě stěžovatele, který od počátku řízení žádá o azyl „z politických důvodů“, byť tyto důvody nebyly shledány způsobilými vzhledem k jejich rozsahu a charakteru vyvolat závěr o pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, a zejména dále zdůrazňuje, že jako účastník politického meetingu, kde se octl sice náhodou, avšak byl poté zadržen policií, může být posuzován jako odpůrce režimu, a dále se zřetelem k osobním poměrům jeho otce I. L., který rovněž žádá o azyl, není stěžovatel právě tou osobou, která byla pro režim „zajímavá“. Nelze tedy vyloučit, že po případném návratu do Běloruska bude ohrožen jeho život i svoboda. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že ve věci vedené u NSS pod sp. zn. 4 Azs 421/2004, která se týká otce stěžovatele I. L., zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze v podstatě z týchž důvodů jako v posuzované věci. K tomuto rozsudku v nyní posuzované věci přihlížel.

Nejvyšší správní soud tedy se zřetelem ke shora uvedenému dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného ve vztahu k výroku o překážkách vycestování podle § 91 zákona o azylu vychází ze skutkového stavu, který nemá zcela oporu ve spise [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] a z těchto důvodů je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Ve vztahu k výroku o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu, je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Krajský soud měl proto napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit pro vady řízení ve smyslu § 76 s. ř. s. Neučinil-li tak, bylo řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., případně § 109 odst. 3 s. ř. s.].

Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušujícím rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Pokud jde o návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, vycházel Nejvyšší správní soud z toho, že za situace, kdy byl napadený rozsudek zrušen, nebylo třeba o odkladném účinku kasační stížnosti rozhodovat.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. srpna 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu